

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA
ПАРЛАМЕНТ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor
din Republica Moldova

Парламентская фракция Партии коммунистов Республики Молдова

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

MD-2073, Кишинэу, пр. Штефан чел Марэ, 105

15 septembrie 2009

FPC Nr. 35

*Domnului Dumitru PULBERE,
Președinte al Curții Constituționale*

Onorată Curte,

În conformitate cu prevederile art. 135 din Constituția Republicii Moldova, art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, Vă remitem, alăturat, sesizarea privind interpretarea art. 90 alin. (1) și (2), art. 91 și 135 alin. (1) lit. f) din Constituția Republicii Moldova.

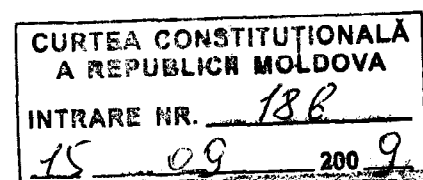
Reieșind din importanța deosebită a problemei abordate, solicităm examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

Anexă:

- Sesizarea privind interpretarea art. 90 alin. (1) și (2), art. 91 și art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituția Republicii Moldova.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorată Curte,

*Maria POSTOICO,
Președintele Frațiunii*

**Curtea Constituțională
a Republicii Moldova**

S E S I Z A R E

***privind interpretarea art. 90 alin. (1) și (2), art. 91
și 135 alin. (1) lit. f) din Constituția Republicii Moldova***

Prin prezenta sesizare, solicităm interpretarea oficială al art. 90 alin. (1) și (2), art. 91 și 135 alin. (1) lit. f) din Constituția Republicii Moldova.

Necesitatea interpretării acestor norme constituționale a apărut odată cu constatarea unei probleme de drept care rezultă din caracterul ambiguu și neclar al dispozițiilor constituționale.

Potrivit art. 90 alin. (1) din Constituție, vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova intervine în caz de expirare a mandatului, de demisie, de demitere, de imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces. Alin. (2) al aceluiași articol prevede că **cererea de demisie a Președintelui Republicii Moldova** este prezentată Parlamentului, care se pronunță asupra ei.

Art. 91 din Constituție prevede că dacă funcția de Președinte al Republicii Moldova devine vacantă sau dacă Președintele este demis ori dacă se află în imposibilitatea temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de Președintele Parlamentului sau de Primul-ministru.

Conform art. 134 din Constituție, unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

Una din atribuțiile de bază ale Curții Constituționale, potrivit art. 135 alin. (1) lit. f) este constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte.

Analizînd aceste norme constituționale, în virtutea activității și atribuțiilor ce ne revin în situații concrete am constatat unele ambiguități la aplicarea unor prevederi din Constituție, caz ce poate fi soluționat doar de către Curtea Constituțională prin interpretarea oficială a acestor norme.

Pentru a arăta neclaritatea acestor norme constituționale, la aplicarea lor în practică la o situație concretă, aducem la cunoștință următorul exemplu.

Prin hotărîrea Parlamentului nr. 14-XVIII din 11 septembrie 2009, forul legislativ suprem, în temeiul art. 90 alin. (1) din Constituție a

luat act de cererea de demisie a Președintelui Republicii Moldova și a declarat vacantă funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Imediat, prin hotărîrea nr. 15-XVIII din 11 septembrie 2009, în temeiul art. 91 și 135 din Constituție, Parlamentul a stabilit, în art. 1, că interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova se asigură de Președintele Parlamentului, domnul Mihai Ghimpu. Totodată, această hotărîre a fost transmisă Curții Constituționale pentru constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova.

Problema care a apărut și generează interpretări divergente ale normelor constituționale este faptul că forul legislativ a hotărît ca interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova să fie asigurat de Președintele Parlamentului imediat din momentul adoptării acestei hotărîri și **nu după constatarea, de jure, de către Curtea Constituțională a circumstanțelor ce justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova.**

Remarcăm faptul, că în istoria și jurisprudența constituțională a Republicii Moldova, prevederile art. 90 alin. (1) și (2), precum și art. 91, în contextul art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituție **nu au fost aplicate niciodată.** De aceea, problema tălmăcirii normei constituționale a apărut doar acum, la o situație concretă care ar putea să se repete și pe viitor. Anume din aceste considerente este necesar ca aceste neclarități să fie eliminate printr-o interpretare oficială.

Analizînd normele constituționale menționate, în coraport cu prevederile art. 38 alin. (2) lit. c) din Codul jurisdicției constituționale conchidem că sesizarea în ce privește constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte se face printr-o hotărîre de Parlament, semnată de Președintele Parlamentului.

În acest caz, **rămîne neclar, totuși, din ce moment efectiv survine interimatul funcției de Președinte.**

Reieșind din prevederile normelor constituționale, jurisprudența constituțională consacrată și logica unor astfel de proceduri constituționale, consecutivitatea acțiunilor după depunerea cererii de demisie a șefului statului ar fi următoarea:

1. Parlamentul se pronunță față de cererea de demisie a Președintelui Republicii Moldova, declară vacanța funcției și solicită Curții Constituționale constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte;
2. Curtea Constituțională, printr-un aviz, constată circumstanțele care justifică interimatul funcției de Președinte;
3. Parlamentul Republicii Moldova, în baza avizului Curții Constituționale, va stabili că asigurarea interimatului funcției

de Președinte al Republicii Moldova se pune în sarcina Președintelui Parlamentului.

În cazul concret descris mai sus, Parlamentul, prin hotărîri ale sale a declarat vacanța funcției și, imediat, a stabilit interimatul funcției **fără a solicita preventiv și a aștepta avizul Curții Constituționale**. În acest caz, suntem martori cînd solicitarea avizului Curții Constituționale se solicită posterior, și de fapt, capătă un caracter consultativ și nu obligatoriu. Menționăm că, în astfel de împrejurări, avizul Curții capătă o conotație pur formală și practic este subminată autoritatea Curții Constituționale care, devine de fapt, un organ consultativ și nu constatatator.

În acest context, remarcăm că potrivit art. 135 din Constituție, Curtea Constituțională exercită un control atît posterior cît și anterior. Astfel, în cazul confirmării rezultatelor referendumurilor sau alegerilor este vorba de un control posterior pe cînd constatarea unor circumstanțe precum interimatul, însăși din noțiunea termenului „**constatare**” rezultă că acesta este un control anterior care urmează să stea la baza următoarelor acțiuni de procedură constituțională.

Totodată, rămîne deschisă întrebarea dacă persoana care urmează să asigure interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova trebuie sau nu să **corespundă cerințelor stabilite prin art. 78 alin. (2) din Constituție și art. 5 din Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova**, adică, să fie cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot, vîrsta minim 40 de ani, termenul de 10 ani de locuire pe teritoriul Republicii Moldova, posedarea limbii de stat, etc.

În afară de această, din perspectiva art. 90 și 91 din Constituție privind imposibilitatea exercitării atribuțiilor, este oare necesar ca persoana care urmează să dețină funcțiile de șef de stat interimar să fie **apt din punct de vedere medical** să exercite aceste atribuții. Este evident că, reieșind din faptul că Președintele Republicii Moldova este șeful statului care reprezintă statul și este garantul suveranității naționale, al unității și integrității teritoriale a țării, Președintele Republicii Moldova, chiar și interimar, trebuie să fie apt și din punct de vedere medical.

În plus, mai apare și altă întrebare, în acest context. În cazul în care cererea de demisie a Președintelui în exercițiu a fost depusă iar Curtea Constituțională încă nu s-a expus asupra circumstanțelor care justifică interimatul, cine va exercita, efectiv, atribuțiile de șef al statului pentru a asigura continuitatea și în vederea neadmiterii creării unui vacuum de putere.

Luînd act de alte prevederi constituționale care se referă la constatarea circumstanțelor ce justifică dizolvarea Parlamentului, confirmarea de către Curtea Constituțională a imposibilității

exercitării atribuțiilor de Președinte al Republicii Moldova și altele putem concluziona că avizul Curții Constituționale, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituție **nu este un simplu aviz consultativ** ci este singurul temei care stă la baza îndeplinirii de mai departe a unor acțiuni de natură constituțională, inclusiv survenirea interimatului funcției de Președinte.

Remarcăm că, luând act de jurisprudența constituțională, în special de Avizele Curții Constituționale prin care s-au constatat circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, prin aceste avize nu doar s-au constatat anumite fapte dar au fost verificate toate probele, procedurile, etapele și circumstanțele care au avut loc pentru a nu admite careva derogări de la norma constituțională. Totodată, este de reținut faptul că decretul Președintelui de dizolvare a Parlamentului se emite doar după avizul Curții Constituționale și în temeiul acestuia. După analogie, conchidem că și interimatul funcției de Președinte urmează a fi instituit doar după avizul Curții Constituționale și în temeiul acestuia.

Un alt exemplu analogic este procedura în cazul de demisie a unui deputat și de validare a mandatului deputatului supleant care, de asemenea, se face doar numai în baza avizului Curții Constituționale.

Ținem să menționăm faptul că obligativitatea avizului preventiv al Curții Constituționale în privința interimatului, rezultă și din perspectiva că din anumite motive și argumente, fie de drept, fie de fapt, Curtea poate să constate că **nu există circumstanțe** care ar justifica interimatul funcției de Președinte. În acest caz, în viziunea noastră, pînă la emiterea avizului Curții Constituționale și, ulterior, adoptarea Hotărîrii Parlamentului respective, interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova nu poate surveni.

În plus, Curtea Constituțională, prin hotărîrea sa nr. 43 din 14 decembrie 2000 a constatat că dispozițiile art. 90 alin. (1) și ale art. 91 trebuie să fie interpretate și în corelare cu dispozițiile art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, care prevede că **circumstanțele care justifică interimatul funcției de Președinte urmează a fi constatate de Curtea Constituțională.**

În acest sens, ținem să reiterăm că prin răspunsul său unor fracțiuni parlamentare din 27 iulie 2009 prin care a fost respinsă o sesizare, inclusiv pe problema interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova, Curtea Constituțională a reținut că constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova **este una din atribuțiile Curții Constituționale** și este reglementată de Constituție, Legea cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale.

Ținem să menționăm că, în pofida faptului că aceste articole din Constituție deja au fost interpretate de către Curtea Constituțională

prin hotărîrea arătată mai sus, totuși, abordarea problemei era cu totul diferită, s-au dat răspuns la alte întrebări iar abordarea chestiunii sub aspectul prezentei sesizări necesită o interpretare exhaustivă.

Avînd în vedere că problema descrisă nu poate fi soluționată, la moment, prin altă procedură legală, în vederea eliminării ambiguităților divergențelor juridice, precum și pentru determinarea sensului exact al normei constituționale, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale să interpreteze prevederile art. 90 alin. (1) și (2), art. 91 și 135 alin. (2) lit. f) din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

1. Este obligatoriu sau consultativ avizul Curții Constituționale pentru constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte (inclusiv în cazul demisiei Președintelui Republicii Moldova)?
2. Care este consecutivitatea acțiunilor atît a Parlamentului cît și a Curții Constituționale în cazul demisiei Președintelui Republicii Moldova și survenirea interimatului funcției de Președinte?
3. Din ce moment survine interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova și cine va exercita atribuțiile de Președinte al Republicii Moldova din momentul declarării vacanței funcției pînă la instituirea interimatului?
4. Trebuie ca Președintele interimar, la constatarea circumstanțelor care justifică interimatul, să corespundă iar Curtea Constituțională să se expună asupra cerințelor prevăzute de art. 78 alin. (2) din Constituție?